

Nr 254

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., om höjning av anslaget till Seriekommitten.

(Lika lydande med motion nr 210 i Första kammaren)

Vid upprepade tillfällen har i riksdagen väckts motioner om åtgärder mot den mindervärdiga litteraturen. I utskottsutlåtanden och i diskussionsinlägg av representanter för de olika partierna har man varit ense om att skarpt fördöma den och kräva åtgärder mot den. Ur första lagutskottets yttrande över en motion 1956 (II: 182) kan citeras:

Den sadistiska inställning och den i bild glorifierade brutalitet som ofta möta i dessa tryckalster (seriemagasin) torde nämligen ej kunna undgå att skadligt påverka ett barns ännu outvecklade sinnelag. Beträffande många unga måste antas, att deras fantasiliv genom serierna på ett osunt sätt riktas mot våld och brottslighet, och beträffande vissa ungdomar kan man även förmoda, att serierna på ett avgörande sätt bidragit till deras kriminalisering.

Vidare slår utskottet fast »— — — att de underhaltiga seriemagasinen blivit ett verkligt allvarligt problem, som för sin lösning påkallar snara och kraftiga åtgärder».

Vid riksdagen 1961 väcktes en motion (II: 441) om åtgärder i syfte att skydda barn och ungdom mot osunda, förråande och moralupplösande skrifter. Allmänna beredningsutskottet tillstyrkte motionen och skrev i sitt yttrande bl. a.:

De sadistiska tendenser inte minst i de magasin som vänder sig till barn och ungdom är påtagliga, och symtom har icke saknats på att ungdomen på ett olyckligt sätt påverkats av denna grova våldsmentalitet. Man bör icke heller bortse från den risk för smakförskämning hos de unga som den genomgående mycket dåliga kvaliteten hos tryckalstren i fråga innebär.

För utskottets krav på utredning talade i andra kammaren bl. a. fru Nancy Eriksson, som i skarpa ordalag angrep våldslitteraturen och understök att barn och ungdom påverkas av den. Andra kammaren röstade även för utskottets förslag, men motionen föll i första kammaren. Utskottets utlåtanden har allt skarpare fördömt litteraturen i fråga för varje gång saken tagits upp i riksdagen och i takt med en växande opinion. Denna opinion har blivit en verklig folkrörelse, som skär genom alla parti- och åsiktsgränser.

Den har tagit sig uttryck i framställningar och vädjanden till myndigheter och distributörer och i en livlig pressdiskussion. Alla har varit eniga om att litteraturen i fråga bör bekämpas, men meningarna om hur detta bör ske har växlat. Några har menat att man endast genom lagstiftning och censur kan komma till rätta med problemet, andra har förfäktat att restriktiva åtgärder av varje form skulle äventyra tryckfriheten. Enighet har däremot rått om arbete efter en positiv linje.

Framför andra har den s. k. Seriekommittén, som bildats på enskilt initiativ, arbetat efter en positiv linje med upplysning och propaganda för goda barnböcker. I kommittén är följande organisationer och andra representerade:

Sveriges allmänna biblioteksforening, ABF, Samverkande bildningsförbunden, Målsmännens riksförbund, Sveriges folkskolläraryrkesförbund, Sveriges folkskolläraryrkesförening, Sveriges småskolläraryrkesförbund, Folkpartiets kvinnoförbund, Högerns kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Sveriges husmodersforeningars riksförbund, Svenska landsbygdens kvinnoförbund, Svenska kvinnors medborgarförbund, Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, LO:s kvinnoråd, Kooperativa kvinnogillesförbundet, Frikyrkliga samarbetskommittén, Vita bandet, Nykterhetsorganisationen Verdandi, Tidningen Ungdomsnytt.

Kommittén har alltså en mycket vid förankring, vilket vittnar om att dess verksamhet stöds av en allmän folkmening. Dess arbete har även här i riksdagen vitsordats som resultatrikt, och kommittén har i några år åtnjutit statsbidrag. Det torde därför vara motiverat att här nämna något om kommitténs arbete.

Som utgångspunkt för detta gjordes en undersökning av i vilken omfattning barn och ungdom läste mindervärdig litteratur, och undersökningsresultaten publicerades i en bok *Barn och serier*. En propagandaskrift, *Böckernas Lustgård*, har i stora upplagor spritts till hemmen genom skolor, bibliotek och föräldraföreningar. En folder *Magasin eller bok?* har utarbetats i samråd med Målsmännens riksförbund och utsändes genom denna organisation till föräldraföreningar landet runt. För Socialdemokratiska ungdomsförbundet har utarbetats en annan folder *Brott och sex*, som distribuerats genom förbundets studietekskott. På kommitténs initiativ och med dess medverkan har utarbetats ljudbildband, som fått stor användning i bokpropagandan. Genom framställningar till Pressens rådgivande nämnd, Svenska pressbyrån m. fl. har man sökt stimulera till ingripanden mot de allra sämsta tryckalstren. Man har även sökt förmå Sveriges Radio-TV till ökad propaganda för goda barnböcker. Kommittén har arrangerat ett stort antal utställningar av barn- och ungdomsböcker, i både Sverige och utlandet. I samarbete med ABF och Svenska FN-föreningen har man sökt sprida kännedom om böcker som berättar om barn i främmande länder, och

tillsammans med norska seriekommittén har föranstaltats om översättning till lapska av bilderböcker, som genom skolöverstyrelsen tillställts samebarn. Kommittén har haft kontakt med motsvarande organisationer i de nordiska grannländerna och i samarbete med svenska sektionen av Internationella ungdomsboksrådet verkat för att få goda svenska barnböcker kända i utlandet och motsvarande utländska översatta till svenska. Kommittén har varit representerad vid konferenser om barnboksarbete i olika länder. Den har medverkat vid anordnande av de årligen återkommande Ungdomens bokdagar och varit med om att utdela stipendier åt barnboksförfattare. Vidare har man propagerat för goda barnböcker genom förteckningar över dylika, och enskilda medlemmar av kommittén har i stor omfattning genom föredrag, deltagande i diskussioner, tidningsartiklar och recensioner arbetat för värdefulla barnböcker. För närvarande förberedes en kampanj för att genom elever på förskoleseminarier och förskolelärare nå barn under skolåldern och deras föräldrar.

Arbete efter en positiv linje betyder arbete på lång sikt. Påvisbara resultat av kommitténs arbete finns dock: de allra värsta av de utländska serier, s. k. skräckserier, som från USA nådde Europa, har icke publicerats i vårt land, och några serietidningar med kriminalserier har slutat att utkomma. Men därmed är problemen på inte sätt lösta. Tryckalster av detta slag har ogräsets natur att ständigt återkomma. I stället för nerlagda magasin startar nya. Arbetet måste ytterligare intensifieras om man i framtiden utan att tillgripa restriktiva åtgärder skall kunna förhindra att våldslitteraturen når en ännu större läsekrets bland barn och ungdomar eller blir av ännu värre slag. Arbetet inom kommittén har i några år utförts av rent personligt intresse för saken och utan ersättning. Det är emellertid ofrånkomligt att kommitténs omfattande verksamhet drar med sig kostnader för tryck, frakter, porton, utställningar, resor etc. Det mycket blygsamma statsbidrag som kommittén hittills erhållit, årligen 5 000 kronor, har icke räckt att finansiera ett arbete av den art och den omfattning som är nödvändigt för att nå ett resultat som skall kunna kallas tillfredsställande. Det bör vara samhällets sak att på det sätt myndigheterna rekommenderat bekämpa den litteratur vars skadeverkningar samma myndigheter kan konstatera. Det är orimligt att fastslå att arbete efter en positiv linje är det enda riktiga och sedan icke ge ett rimligt stöd åt sådan verksamhet.

Ett nödvändigt intensifierat arbete efter de linjer som samhällets myndigheter rekommenderat förutsätter ett ökat stöd från det allmänna. Ett högre anslag fanns, efter en framställning från kommittén, även bland skolöverstyrelsens i år avlämnade petita.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte för budgetåret 1962/63 höja det anslag som under åttonde huvudtiteln utgår till Seriekommittén

med 5 000 kronor, så att anslaget till kommittén fr. o. m. nästa budgetår anvisas med 10 000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1962

Axel Gustafsson
i Borås

Carl Eric Hedin

Sven Antby

Henry Allard

Lennart Mattsson

Harry Wahrendorff

Tage Magnusson
i Borås

Stig Alemyr

Harald Johnsson
Skoglösa

Gösta Darlin

Astrid Bergegren

C.-G. Enskog

Stellan Arvidson

Eric Nelander

Johannes Antonsson

Arvid Nilsson
i Lönsboda

Jan-Ivan Nilsson
i Tvärålund

Augustinus Keijer